

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.584586

Geliş Tarihi (Received): 30.06.2019

Kabul Tarihi (Accepted): 01.06.2020

Online Yayın Tarihi (published): 30.06.2020

RİTİM EĞİTİMİ VE DANS DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Tebessüm AYYILDIZ DURHAN^{1*} , Belgin GÖKYÜREK²
Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ANKARA

Öz: Bu çalışmanın amacı bireylerin ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmada karma modelden yararlanılmıştır. Nitel veriler açık uçlu tek bir soruyla toplanmış ve içerik analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler ve literatür ışığında 78 maddeden oluşan soru havuzu oluşturulmuş, maddeler uzman görüşleriyle değerlendirilerek 46 maddeye düşürülmüş, oluşan ölçeğin nihai form Gazi, Uşak ve Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerden 289 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinden ölçeğin geçerliğine ilişkin bilgi elde edebilmek için döndürülmüş temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Bu analiz sonucunda ölçeğin üç alt faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenerek ölçek maddeleri 32'ye düşmüştür. Alt boyutlar kazanım, antipati ve eğilim olarak adlandırılmıştır. Madde katsayılarının 0,60 ile 0,78 arasında değiştiği saptanmıştır. AFA sonrası yapı geçerliliğine kanıt sağlamak adına, tekrar test yöntemiyle elde edilen 301 veri ile gerçekleştirilen DFA yapı geçerliliğine kanıt oluşturmaktadır (RMSEA .071, SRMR 0.033, NFI 0.98, CFI 0.99, NNFI 0.98, χ^2/df 2.51). Ayrıca ölçeğin güvenilirliğine kanıt sağlamak amacıyla Cronbach Alpha değerleri hesaplanmış ve ölçeğin tamamı için iç tutarlılık katsayısı 0,96 olarak bulunmuştur. Yapılan analizler sonucu ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutum ölçmek adına geliştirilen ölçüm aracının geçerli ve güvenilir olduğuna dair kanıtlar bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ritim eğitimi ve dans, tutum, ölçek geliştirme

STUDY OF ATTITUDE SCALE DEVELOPMENT FOR RHYTHM EDUCATION AND DANCE LESSON

Abstract: The aim of this study is to develop a measurement tool to measure the attitudes of individuals towards rhythm education and dance lessons. Mixed model was used in the research. Qualitative data were collected with a single open-ended question and content analysis was performed. In the light of the obtained data and literature, a questionnaire consisting of 78 items was formed, the items were evaluated with expert opinions and reduced to 46 items. The final form of the scale was applied to 289 students from Gazi University, Uşak and Ankara University Faculty of Sport Sciences. In order to obtain information about the validity of the scale from the obtained data, rotated principal components analysis was used. As a result of this analysis, it was determined that the scale had a structure with three sub-factors and the scale items decreased to 32. The sub-dimensions were named gain, antipathy and tendency. Item coefficient ranged between 0.39 and 0.80. After the EFA provides evidence of CFA structure validity with 301 data obtained by retesting to provide evidence of structure validity (RMSEA .071, SRMR 0.033, NFI 0.98, CFI 0.99, NNFI 0.98, χ^2 / df 2.51). In addition, in order to provide evidence for the reliability of the scale, Cronbach Alpha reliability was calculated and the internal consistency coefficient for the whole scale was found to be 0.96. As a result of the analysis, it was determined that the measurement tool developed to measure the attitude towards rhythm training and dance lesson provides evidence that it is valid and reliable.

Key Words: Education of rhythm and dance, attitude, scale development

GİRİŞ

RİTİM! Latince’de akış demektir. Hareketin durması, akışın kesilmesi, ritmin durmasıdır. Evrenin sürekliliği, hareketin ritmik yinelenmesine bağlıdır. Ritim, hareketin sayılarla anlatımıdır, bir sayı dilidir. Diğer bir tanımla, evrendeki her hareket sayılarla açıklanabilir. Güneşin hareketi, dünyanın hareketi, mevsimlerin tekrarı, gece gündüz, gibi. Bu ritmin insanda dışa vurmuş şekli dans olarak karşımıza çıkar. Dans, insan bedenine çok yakışan estetik bir durumdur. Dansın bir müzikle yapılması, ritmin bedenle bulunduğu estetik mükemmelliği sergiler (Morgül, 2004). Ritim doğada var olan düzenli bir akıştır. Eğer bu akışta aksaklıklar meydana gelirse ritim dengesi bozulur ve her şey düzensiz bir hale gelir. Baharda bir ağaçtaki yaprakların hepsi aynı tonda yeşil değildir. Bakıldığı zaman yeşil renk tonlarının bir renk ahengi vardır. Ağaçtaki yaprakların renk tonları, gökyüzündeki bulutların renkleri, denizin sularına bakıldığında geçişli olan mavi tonlarında hep bir ahenk vardır. Bunlar aslında yapraklarda, bulutlarda, denizde olan bir renk (akışı) ritmidir. İnsan vücudunun bioritmi vardır. Bu ritim bozulduğunda sağlıkla ilgili dengesizlikler ve düzensizlikler yaşanır. Hareketlerin de bir ritmi vardır. Yürürken, koşarken, bir yer yetişmeye çalışırken gibi (Sayın, 2011). Ritim, hareketlerin akımıdır. Belirli ve düzenli hareketlerin birbirlerini izleyen gruplar halinde yapılması, görülmesi, duyulmasıyla da hissedilmesidir. Vücudun bu ritimlere yanıt vermesine ise hareket denmektedir. Ritim ile hareket etme bebeklik döneminden başlayarak insan hayatının her sürecinde devam eder. Müzik ritmini duyan her kişi küçük yaşlardan itibaren duyduğu ritme göre hareket eder. Ritim eşliğinde hareket etme hem çocuklar hem de yetişkinler için doğal bir süreçtir. Çağlardan beri insanlar bir tür davul olan tamtamin temposuna, şarkıya, deniz kabuğu sesine karşı duyarlı olmuşlardır. Günümüzde ise bir marş eşliğinde yürürken ayaklar marş eşliğinde yere vurulur, müziğe göre tempo tutulur, küçük çocuklar ise tüm bedenleri ile karşılık vermektedir. Ritim tutma insan yaşantısında çok önemlidir. Ritim ve müzikli hareketler kişinin kendi yeteneklerini ve bu yeteneklerinin sınırlarını keşfetmesine yardımcı olur. Yürüme, koşma ve sıçrama doğal ritimlerdir. Taklit edilen ritimler ise insanın hayal gücünü kullanarak yaptığı hareketlerdir. Vücudumuzun farklı kısımlarını kullanarak da ritim tutulabilir. El çırpma, ayağını yere vurma buna verilebilecek en güzel örnektir. Ritim eğitimi alan her kişi öncelikle sesleri genel özellikleriyle tanır (MEB, 2007).

Beden eğitimi ve spor alanında konuyu anlatmak, açıklamak, aktarabilmek, öğretebilmek için bu noktada ritim ritim eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Sportif dalların öğretiminde, kazanılacak becerilerin kontrolünde hareketin ritmi önemlidir (Sayın Bilgin ve Anlıa Atamer, 2002). “Hareketlerdeki dinamiklik ve mükemmellik için bir özellik ritimdir. Sportif etkinliklerin çoğunda farkında olmadan bir ritim uygulanır. Potaya gidiş, turnike gibi hareketler belli bir dinamizm içerirler. Müzik, el çırpma, tempo gibi dışarıdan yapılan eşlik, hareketlerdeki ritim özelliğini geliştirir ve güçlendirir.” (Sayın, 2011). Neredeyse tüm spor branşlarında ritmik hareket kalıplarına ihtiyaç duyulmasının yanı sıra (MacPherson ve Collins, 2009), Literatür incelendiğinde çeşitli branşların ritim eğitimi kavramıyla iç içe geçmiş olduğu görülmektedir. Bu branşlara örnek olarak bale (Grădinaru, 2015; Laurence, 2000), basketbol ve tenis (Zachopoulou ve ark., 2000; Bourquin, 2003; Micó ve Martínez-Gallego, 2019), cimnastik (Márioara, 2017; Pica, 1998; Siegenfeld, 2009), dans (Kirchner ve Fishburne, 1995), eskrim (Borysiuk ve Waskiewicz, 2008), futbol (Polevoy, 2017), kürek (Vuoskoskia ve Reynolds, 2019) ve yüzme (Weikart, 1989) branşları gösterilebilir. Çeşitli spor becerilerinde, koordinatif beceri kümelerinde ritmin varlığı ve önemi vurgulanmaktadır.

Spor branşlarında ritmin bilinçli kullanılması tekniklerin daha doğru ve çabuk, zamanlama açısından da daha ekonomik kazanılmasını sağlar. Bazı spor branşlarının özellikle ritim ve müzik eşliğinde yapılması gerekmektedir. Bunlara ritmik cimnastik, karate de kata, dans gibi

sporlar örnek olarak verilebilir. Bu branşlar müzik eşliğinde yapıldığı için ritimle çalışmak, müzik eşliğinde hareketleri oturtmak, koreografiyi düzenlemek müziğin zamanlama özelliği yardımıyla daha da kolaylaşır. Ritim ve müzik bu spor branşlarını daha akıcı, estetik ve görsel olarak etkileyici hale getirerek katkıda bulunur. Müziğin yer almadığı spor branşları vardır, ancak ritmin olmadığı herhangi bir spor branşı bulunmamaktadır. Her spor branşında, her teknik bir ritim eşliğinde gerçekleşir. Takım veya bireysel spor müsabakalarının ilgi ve heyecanla izlenmesinin bir sebebi de budur. Eğer bir 100 metre engel yarışı izleniyorsa atletin engeller üzerinden ritim eşliğinde ritmik olarak seri bir şekilde geçmesi o atletin çabukluğu ve başarısında etkilidir ve hayranlıkla soluksuz olarak izlenir. Bir boksörün rakibi karşısında (özellikle antrenmanlarında ip atlama ile yapılan ritmik çalışmalar sonucu) ayak ritimlerini akıcı bir şekilde kullanması ve savunma ve teknik hamlelerde başarılı olması izleyiciyi de etkiler. Bu hamlelerde veya savunmalarda yavaş kalması vücut veya adım ritimlerini kaçırmaması rakibinin bu açığını kullanması sonucu onun maç esnasında sayı kaybetmesine neden olabilir. Atletizm branşında üç adım uzun atlamada da üç adım ritmi önemlidir. Atlayış esnasında herhangi bir sebeple ritmin kaçırılması basma tahtasına ayağın denk gelmemesine, bu sebeple basışın geride kalmasıyla hedeflenen uzunluğun atlanamamasına sebep olabilir. Ya da basma tahtasını geçerek basıp atlanırsa atlayışın geçersiz olması söz konusudur. Bu branşta üç adım ritmi çok hassas ayarlanması ve zamanlama hatasının yapılmaması gerekir. İzlerken o ritmi görmek mümkündür. Spor branşlarının teknik olarak doğru zamanlama ile öğretilmesi hem daha çabuk öğretmek hem de spor branşlarında başarılı olmak için önemli bir etkidir.

Tutum kavramına bakıldığında ise; “tutulan yol, davranış” olarak verilmektedir (TDK, 2005). Tutum; bir kimsenin ele alınan bir nesneye, bir duruma veya olaya karşı olan olumlu veya olumsuz tavrı olarak kabul edilir (Karakaş Türker ve Turanlı, 2008). Tutumlar, bir nesnenin, kavramın ya da sembolün değerlendirilmesi için ortaya konan eğilimler olarak ifade edilen bireyin kendince özdeşleştirdiği soyutlamalar ya da genellemelerdir (Kahle, 1984). Tutumlar; bir şeye veya bir kişiye karşı bir tavır göstermek, hoşla gitmesi ya da sevmeme, onaylama ya da onaylamama, güven ya da güvensizlik gibi duygu ve düşüncelerin tümünün belirlenmesi için bir yoldur (Eiser, 1986). Tutumlar üç bileşenden oluşmaktadır; Duygusal (duyuşsal) bir bileşen; bir ya da birden çok nesneye yönelik olan duygu ve hisleri ifade eder. Davranışsal bileşen; kişinin nesneye yönelik eylem eğilimlerini içeren bileşendir. Tutum nesnesi hakkında sahip olduğu fikir ve inançlardan oluşan bilişsel bileşendir. (Oskamp ve Schultz, 2005; O’Keefe, 1980; Seibold, 1980). Tutumun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel-davranışsal öğeleri arasında iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bu üç tutum ögesi karşılıklı etkileşim içindedir. Birinde değişiklik olduğunda, diğer öğelerde de değişiklik görülmektedir. Örneğin amcasına karşı olumlu tutum geliştirmiş bir çocuk, amcasının önceden bir hırsızlık yaptığını öğrendiğinde (bilişsel öğe), onu eskisi gibi sevmez (duyuşsal öğe) ve bir daha onunla parka gitmez (devinişsel öğe) (Uçal Canakay, 2006). Bir diğer ifadeyle ritim eğitimi veya beden eğitimi dersine yönelik olumsuz tutumlar; nesne ya da fikir konusunda olumsuz inanca sahip olma, onu reddetme veya sevmeme, ona karşı hareketlerde bulunma anlamına gelirken, olumlu inanca sahip olma, onu benimseme ve sevmeye ise olumlu tutum göstergesidir. Ders programlarında yer alan her ders gibi beden eğitimi dersine ilişkin olarak öğrenciler olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler (Demirhan ve Altay, 2001). Beden eğitimi dersi gibi, ritim eğitimi dersine ilişkin tutumları olumsuz olan öğrenciler dersin verimini düşürebilir, derse katılmayabilir, derse önem vermeyebilir veya dersin işlenişinde çeşitli sorunlar çıkartabilir (Güllü ve Güçlü, 2009). Dolayısıyla derse yönelik tutumların belirlenmesi önem teşkil etmektedir.

Bireylerin tutumlarını öğrenebilmek için duygu, düşünce ve davranışlarına bakılması gerektiği görülmektedir. Bireylerin davranışlarını gözlemlemek mümkündür. Ancak bu her zaman bireyin tutumunu tam olarak açıklayamaz. Ayrıca var olan bir tutum düşünce boyutunda

kalmış ama davranışa dönüşmemiş de olabilir. Bu nedenledir ki bireylerin tutumlarını ölçmek için değişik tutum ölçekleri geliştirilmiştir (Balım, Sucuoğlu ve Aydın, 2009; Ekici, 2002; Güllü ve Güçlü, 2009; Koçak, 2014; Koçakoğlu ve Türkmen, 2010; Şentürk, 2014). Tataroğlu ve Erduran, 2010; Turanlı, Türker ve Keçeli, 2008; Uçal Canakay, 2006; Yaşar, 2014). Ancak ritim eğitimi ve dans dersi özelinde literatürde yeterli düzeyde araştırma ve ölçüm aracı olmadığı belirlenmiştir. Spora yönelik tutum gibi, farklı derslere yönelik tutum ölçerler farklı parametreleri ölçmekte, ritim eğitimi olgusunu tam anlamıyla yansıtamamaktadır. Pek çok branşın temelinde yer alan ritim eğitimi kavramının tutum bileşeni açısından incelenmesi, literatürdeki niceliksel yetersizliğin giderilmesi hususunda dikkat çekilmesi açısından önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle, bu araştırma kapsamında katılımcıların ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarını ölçülmesi adına bir ölçüm aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Geliştirilmeye çalışılan ölçüm aracı ile bireylerin ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarını belirleyici değerlendirmeler yapılması adına geçerli ve güvenilir bir araç sunulması hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Times New Roman yazı karakterinde 12 punto, tek satır aralığında iki yana yaslı olarak yazılmalıdır. Bu araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma bir araştırmadır. Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi aracılığıyla sosyal olguları inceleyen ve bu olgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini ortaya koyarak sosyal düzenin kanunlarını keşfetmeyi amaçlayan araştırmalardır. Başka bir ifadeyle, önceden oluşturulmuş olan hipotezleri sınamak amacıyla, geniş çaplı örneklemelerden nicel veriler toplayan, bu verileri istatistiksel olarak çözümlen ve bulgularını genelleme amacı taşıyan araştırmalardır. Nitel araştırma araştırmacının kendiliğinden, doğal olarak oluşan olguları tüm karmaşıklığı içinde incelemesi, irdelemesidir. Karma yöntem araştırmaları nitel ve nicel yöntemlerin basit bir birleşimi değil bunların güçlü yanlarının birbirini destekler nitelikte kullanıldığı kapsamlı entegrasyon çalışmalarıdır (Büyüköztürk ve ark., 2013). Bu araştırmada karma araştırma yöntemlerinden gömülü karma yöntem tasarımı kullanılmıştır. Bu tasarım; verinin yakınsak veya gizli kullanımını da içerir ancak temel fikir, niceliksel veya niteliksel verilerin daha büyük tasarıma gömülü olduğu ve veri kaynaklarının genel tasarımda destekleyici bir rol oynadığıdır (Cresswell, 2014) Gömülü desende nitel ve nicel veri eş zamanlı ya da sıralı olarak toplanır fakat bir grup veri, diğer veri grubuna destekleyici olur. İkinci veri grubunun toplanmasının nedeni, birincil veri grubunu desteklemek, yeni bakış açıları sağlamaktır. Gömülü desende araştırmacı nitel bir desen içerisine nicel bir destek (örneğin bir durum çalışması) veya nicel desen içerisine nitel bir destek (örneğin bir deney) sunmalıdır. Gömülü desende destekleyici dayanağın bütün tasarımı çeşitli yönlerden güçlendirmesi gerekmektedir (Kocaman Karoğlu, 2015). Gömülü desen yaklaşımında nitel verilerin önce toplanması ile nicel verilerin toplama aşamasına geçiş için bilgi oluşturulması amaçlanmıştır. Dolayısıyla nitel veriler önce toplanarak nicel verilerin desteklenmesi sağlanmıştır.

Nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılması araştırma probleminin, her bir yöntemin tek başına yapacağından daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı için nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılması tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında durum çalışması deseninden yararlanılmıştır. Durum çalışması, araştırmacının hem ürünü hem de nesnesi olabilecek nitel araştırma içerisindeki bir desen türüdür. Durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir durum ya da belli bir zaman içerisinde sınırlandırılmış durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları, örneğin gözlemler, mülakatlar, dokümanlar aracılığıyla, detaylı ve derinlemesine

bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ortaya koyduğu nitel bir yaklaşım olarak ifade edilebilir (Creswell, 2013).

Araştırma Grubu

Deneme formu olarak belirlenen tutum ölçeği formu, 78 maddelik olarak geliştirilmiştir. Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Uşak Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon bölümlerinde 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören, ritim eğitimi ve dans dersini almış, 289 öğrenci üzerinde uygulanmış ve bu öğrenciler üzerinden denemelik ölçeğin çözümlenmeleri yapılmıştır. Yapı geçerliliğine kanıt oluşturmak adına yapılan tekrar test uygulaması, aynı örneklem grubu çalışmaya dahil edilerek 301 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada nicel ve nitel veri toplama araçları bir arada kullanılmıştır. Araştırmada nitel veri toplama araçları olarak açık uçlu bir soru olan “Ritim Eğitimi ve Dans dersi ile ilgili düşüncelerinizi yazınız” sorusu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında araştırmacının geliştirdiği Ritim Eğitimi ve Dans dersine yönelik tutum ölçeğinin deneme formuna ait 46 soru ve gerekli demografik verilere ait sorular ölçüm aracında yerini almıştır. Dağıtılan 350 adet ölçüm aracından 289’u değerlendirmeye alınmıştır. AFA sonrası ortaya çıkan yapının doğrulanması adına aynı örneklem grubu üzerinde 301 katılımcı ile tekrar test uygulanmış ve yapı geçerliliğine kanıt aranmıştır.

Ölçeğe Ait Bilgiler

Tutum ölçeğine ilişkin maddeler yazılırken öncelikle tutum ve tutum ölçülmesine ilişkin literatür taraması yapılmış, tutuma ilişkin kuramsal yapı (tutumun boyutları: bilişsel, duyuşsal, davranışsal) ve bu kuramsal yapıya uygun hususlar (tutum cümlelerinin ifadesi, içeriği, şiddeti vb.) dikkate alınmıştır. Denemelik ölçeğe ilişkin maddeler hazırlanırken bu özellikler göz önüne alınmış ve temsil edilmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra, başka araştırmacılar tarafından çeşitli konularda hazırlanan tutum ölçekleri de incelenerek madde yazımı aşamasında (ifade, şiddet vb. konularda) yararlanılmıştır (Demirhan ve Altay, 2001; Ekici, 2002; Güllü ve Güçlü, 2009; Kan ve Akbaş, 2005; Koçak, 2014; Şentürk, 2014; Toğcuoğlu Ünal ve Köse, 2014; Turanlı, Türker ve Keçeli, 2008; Uçal Canakay, 2006; Yaşar, 2014) erekli incelemeler yapıldıktan sonra dansa yönelik tutumu ölçmeye dönük olarak 78 madde yazılmıştır. Daha sonra bu ifadeler 3 ritim eğitimi ve dans alanında uzman, 3 ölçme değerlendirme alanında uzman ve 4 de istatistik alanında uzman akademisyene inceletilmiş uzmanların önerileri doğrultusunda 30 madde ölçekten çıkarılmış ve gözden geçirilmiş 46 maddelik nihai deneme formu oluşturulmuştur.

Ölçeği yanıtlayan öğrenciler maddelere kesinlikle katılıyorum (5) ile kesinlikle katılmıyorum (1) arasında değişen 5 kategorili derecelendirme ölçeğine göre tepkide bulunmuşlardır. Ölçek maddelerindeki ters sorular göz önüne alındığında bu puanlama kesinlikle katılıyorum (1) ve kesinlikle katılmıyorum (5) şeklinde düzenlenmektedir.

Verilerin Analizi

Elde edilen nitel bulgulara ait verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde en temel haliyle yapılan işlem, birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi, bunların okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenmesi ve yorumlanmasıdır. İçerik analizinde verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları dikkate alınarak analiz yapılmıştır. Ölçeğin oluşturulmasına dair hazırlanan 46

maddelik deneme formu 289 katılımcı ile test edilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde geçerlik ve güvenilirliğe kanıt sağlamak amacıyla aşağıdaki analizler yapılmıştır:

- Güvenirliğe kanıt sağlamak amacıyla test tekrar test ve iç güvenilirlik katsayıları,
- Madde geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla madde test korelasyonları,
- Verilerin temel bileşenler analizine uygunluğunu saptamak amacıyla, Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi,
- Yapı geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla faktör analizi yapılmış, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin bilgi toplamak amacıyla “döndürülmüş temel bileşenler analizi” kullanılmıştır. Verilerin temel bileşenler analizine uygunluğu Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. KMO katsayısı, verilerin ve örneklem büyüklüğünün seçilen analize uygun ve yeterli olduğunu belirlemede kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. KMO katsayısı 1’e yaklaştıkça verilerin analize uygun olduğu, 1 olmasında ise mükemmel bir uyum olduğu anlamına gelir (Kan ve Akbaş, 2005). Yapılan analiz sonucunda ilk olarak KMO değeri 0,931 olarak bulunmuştur ancak ölçek maddeleri çıkartıldıktan sonra KMO değerinin 0,947 olduğu saptanmıştır. Parametrik bir analiz olan faktör analizini kullanabilmek için parametrik yöntem kullanılmalıdır. Parametrik yöntemi kullanabilmek için, ölçülen özelliğin evrende normal dağılım göstermesi gerekir. Barlett Sphericity testi verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini kontrol etmek için kullanılabilir istatistiksel bir tekniktir (Kan ve Akbaş, 2005). Çalışma içerisinde yapılan analiz sonucunda ilk olarak Barlett testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 6880,706$; $p < 0,05$), faktör analizi yapıldıktan ve test maddeleri atıldıktan sonra yapılan Barlett testi analizi sonucu yine anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 5166,426$; $p < 0,05$). Öğrencilerin ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarına ilişkin anlamlı bir yapıya ulaşabilmek, ölçek maddelerinin ölçtüğü ve faktör ya da bileşen adı verilen yapı ya da yapıları ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır.

Ölçek maddelerine yönelik yapılan faktör analizinde rotated component matrix dikkate alındığında ortaya çıkan 9 faktörlü yapıda, 7., 8. ve 9. faktörü açıklamak adına yeterli sayıda olmayan 7. faktördeki 2. madde, 8. faktördeki 3. madde ve 21. madde ile 9. faktördeki 35. madde çıkartılarak 6 faktörlü bir yapıya ulaşılmış ve analiz işleminin faktör analizi bu noktada başlamıştır. Bu maddeler atıldıktan sonra geriye kalan diğer maddeler ile faktör analizi işlemi tekrarlanmış ve birbirine yük verdiği gözlemlenen 8., 22., 32. ve 36. maddeler çıkarılarak analiz işlemi tekrarlanmıştır. Daha sonra ulaşılan 5 faktörlü yapıda 5. faktörü açıklamakta yetersiz kalan 5. ve 26. maddeler çıkartılmıştır. 4 faktörlü yapıya ulaşıldıktan sonra birbirine yük verdiği gözlemlenen 10. madde de ölçek soruları arasından çıkartılmıştır. Son olarak yapılan analiz sonrası 9. ve 13. maddelerin 4. faktörü açıklamaya yetmemesi dolayısıyla (en az 3 madde ile bir boyut açıklanır ifadesinden yola çıkarak) 9. ve 13. maddeler ölçek maddeleri arasından çıkartılmıştır. Tekrar yapılan analizde, en son aşamada 1. ve 3. faktörde birbirine yük verdiği gözlemlenen 14. Madde çıkartılmıştır. Nihai olarak 3 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Sonuç itibarıyla uygulanan faktör analizi sonucunda, 46 maddeden oluşan ölçekten, ölçeğin yapısına uymayan ya da birden fazla faktöre yük veren 13 madde (2, 3, 5, 8, 9, 10, 13, 14, 21, 22, 26, 32, 35, 36) ölçekten çıkarılmıştır. Geriye kalan 32 madde özdeğeri 1’in üzerinde olan 3 alt faktörlü bir yapı oluşturmuştur.

Birinci alt faktör 15 maddeden oluşmakta (6, 38, 40, 7, 12, 37, 42, 24, 33, 30, 43, 45, 1, 31, 34) ve yapı içerisinde her bir faktörün önem derecesi ve ağırlığına ilişkin bilgi veren birinci faktöre ait özdeğer 14,96 olarak saptanmıştır. Birinci faktör tek başına varyansın %26,87’sini

açıklamaktadır. İkinci alt faktör 11 maddeden (25, 28, 39, 44, 23, 16, 27, 15, 46, 4, 41) oluşmaktadır ve bu faktöre ait özdeğer 2,58 olarak bulunmuştur. Tek başına bu alt faktör ilgili tutum değişkenine ait varyansın %20,95'ini açıklamaktadır.

Üçüncü alt faktör ise, 6 maddeden (20, 19, 17, 29, 11, 18) oluşmaktadır ve bu faktöre ait özdeğer 1,92 olarak bulunmuştur. Tek başına bu faktör ilgili tutum değişkenine ait varyansın %13,01'ini açıklamaktadır. Bu üç alt faktör birlikte ilgili tutum değişkenine ilişkin varyansın %60,84'ünü açıklamaktadır. Ölçeği oluşturan maddelere ilişkin faktör yükleri 0,60 ile 0,78 arasında değişmektedir. Tüm bu bulgular ölçeğin tatmin edici düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak kullanılmıştır. Ölçeğin madde geçerliğine ve homojenliğine ilişkin olarak madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Sonuç olarak ölçeğin madde test korelasyonları 0,39 ile 0,80 arasında değerler almaktadır. Tüm bu bulgular ölçek maddelerinin geçerliğine ve aynı yapıyı ölçtüğüne kanıt olarak kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumu ölçmek amacıyla elde edilen bulgular nitel ve nicel bulgular olarak iki aşamada gösterilmektedir.

Üniversite Öğrencilerinin Ritim Eğitimi ve Dans Dersine Yönelik Görüşlerine Ait Bulgular
Ritim Eğitimi ve Dans dersine yönelik olarak düşünceleri öğrencilerin görüş belirtme formunda belirttikleri görüşlerin kategoriler altında toplanması sonucunda toplam 3 kategori ortaya çıkmıştır. Buna göre öğrencilerin ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarına etkisi olan faktörlere yönelik görüşleri şeklinde 3 kategori altında toplanmıştır. Tablo 1'de bu kategoriler verildikten sonra kategoriler altında öğrencilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Kategori I: Kazanım

D1:	<i>“Daha önce herhangi bir dans aktivitesinde bulunmamış birisiyim. Buna rağmen sıkılmadan keyifli zamanlar geçirerek katıldığım bir ders.”</i>
D2:	<i>“Spor alanında uygulanabilecek gerekli bir ders olarak düşünüyorum.”</i>
D3:	<i>“İnsanın iç dünyasının müzik ve ritim ile vücuda yansımalarıdır.”</i>
D4:	<i>“Bazen sıkılsak ve hareketleri yapamamak da yine de zevk alıyorum. Beceriksizliğimin sebebi odaklanamadığımdan biliyorum. Dersin bana uyum sağlamak açısından katkı sağladığını düşünüyorum.”</i>
D9:	<i>“Ruhun iyilik halidir.”</i>
D11:	<i>“Ritim eğitimi ve dans dersi uygulamalı olduğu için çok keyifli geçiyor.”</i>
D12:	<i>“Zevkli bir ders. Ayrıca bu ders zevkli olduğu kadar benim için biraz yorucu da geçiyor, fakat tüm gün enerjik oluyorum.”</i>
D14:	<i>“Güven duygusu artar. Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili zorunlu isteyenler de gelir istemeyenler de. Ama isteğe bağlı olsa ilgisi olanın seve seve alacağı bir ders olduğunu söyleyebilirim.”</i>
D16:	<i>“Başta dersten korkmuştum, zorunlu bir ders, seçmeli olsa alır mıydım bilmiyorum ama şu anda çok seviyorum dersi. Böyle bir dersi almaktan mutluyum.”</i>
D19:	<i>“Ritim duygusunu anlamak ve başarmak için bu ders çok etkili. Ruhun müzikle kavuşması insan bedeninin rahatlamasını sağlar.”</i>
D24:	<i>“Aslında bu ders birazda insanların keşfedilmeyen özelliklerini ortaya çıkarıyor. Bunun sonucunda da bireyin kendine güven duygusu gelişiyor.”</i>
D27:	<i>“Öğrenciler için zevkli bir ders. Sevdiğim eğlendiğim bir ders.”</i>
D28:	<i>“Kendi bedeninizi tanımanızı sağlar.”</i>

Tablo 2. Kategori II: Antipati

D7:	<i>“Benim için bu dönemin en kötü dersidir.”</i>
D8:	<i>“Temel hareketlerin bilimi ve öğretimi gibidir. Kimi pozisyonlar ve meslekler için çok gerekli olması ile birlikte, zorunlu bir ders olması bana göre yanlıştır. Seçmeli bir ders olmalıdır. Zorunlu kılınması, bu dersin kullanım alanlarında meslek sahibi olmayacaklar için sıkıcı olabilir.”</i>
D17:	<i>“Farkında olmadan yaptığımız hareketlerin ritimle buluşarak dans adını alan dersimizde fazlasıyla zorlanıyorum. Aslında böyle dersler seçmeli olmalı.”</i>
D20:	<i>“Sıkıcı ama olması gereken bu. Ama bu ders zorunlu değil de seçmeli olmalıydı.”</i>
D26:	<i>“Dans eğlenceli bir ders olabilir. Ama ritim eğitimi konusu ders alanına girince o zaman iş biraz sıkıcı hale geliyor bence.”</i>

Tablo 3. Kategori III: Eğilim

D5:	<i>“Gelişime katkıları saymakla bitmez. Koordinasyon, denge, uyum, ahenk, sosyal paylaşım.”</i>
D10:	<i>“Eğlenceli ancak derslerin işlenme kısmında kondisyon eksiğinin giderilmesi gerektiği ortaya çıkıyor.”</i>
D13:	<i>“Ritim eğitimi ve dans dersinin son derece faydalı olduğunu düşünüyorum. Derse katıldığımdan dolayı mutluyum. Ritim kulağı oluşmasını ve vücudumuzun koordineli bir şekilde hareket etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorum. Daha enerjik ve dinç bir şekilde güne başlamama yardımcı olduğunu düşünüyorum.”</i>
D15:	<i>“Bu dersin Spor Bilimleri’nde okuyan öğrenciler için gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu ders vücut koordinasyonunu geliştirir. Ben bu derse keyifle geliyorum ve bana katkı sağladığını düşünüyorum. Teorik derslerden daha eğlenceli ve keyiflidir. Bu ders insanı mutlu eder.”</i>
D21:	<i>“Müzik ile insan bedeninin uyumunu sağlıyor. Aynı zamanda esneklik kazanmasını sağlıyor. Vücut dengesi ve postürün gelişmesine yardımcı oluyor. Yaşam kalitesini artırıyor. Bu derse almamızın faydalı olduğunu düşünüyorum. Bizden sonraki dönemlerde de zorunlu ders olarak verilmesinin yararlı olacağını düşünüyorum.”</i>
D22:	<i>“Faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum. Müzikle insan bedeninin uyum içinde hareket etmesini sağlıyor. Bir yandan insanın müzik kulağını geliştirirken bir yandan da vücut denge ve uyumunu artırıyor. İnsanın mevcut becerilerinin farkına varmasını sağlıyor. Fiziki olarak gelişime katkısının yanında zihinsel olarak da katkı sağladığını düşünüyorum. Bu derse aldığım için mutluyum. Çünkü bana kültürel, zihinsel ve fiziksel açıdan olumlu katkılarda bulundu. Ruhsal katkısı gerçekten insanı çok olumlu etkiliyor.”</i>
D23:	<i>“Bence gerekli bir ders. Koordinasyon sahibi olmayı bu ders sayesinde uygulamalı biçimde öğreniyoruz.”</i>
D29:	<i>“Zihinsel ve bedensel uyumu sağlayan, vücut koordinasyonu sağlayan alınması gereken bir derstir.”</i>

Nitel verilerin analizine dair bulguların devamında ölçeğin geliştirilme aşamasında deneme formundan yararlanılarak elde edilen verilerin bulgularına yer verilmiştir. Tablo 5’ te ölçek maddelerine yönelik faktör yüklerinin ve varyans açıklama değerlerinin dağılımı gösterilmiştir.

Üniversite Öğrencilerinin Ritim Eğitimi ve Dans Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Nicel Verilerine Ait Bulgular

Tablo 4. Ritim eğitimi ve Dans Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Dair Örneklem Grubunun Yeterlilik Bulguları

KMO ve Bartlett's Testi	
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü	0,94
Barlett Küresellik Testi	χ^2 5764,417
	sd 703
	p 0,000

Kaiser Meyer Olkin Örneklem Grubunun yeterliliğine yönelik test sonuçları ile Barlett Küresellik testi sonuçları örneklem grubunun yapılacak analizler için yeterli olduğunu gösterir düzeydedir (.94; 5764,417, p<0,001).

Tablo 5. Maddelere yönelik faktör yüklerinin ve varyans açıklama değerlerinin dağılımı

Maddeler	Kazanım	Antipati	Eğitim	Cronbach Alpha	Açıklanan Varyans	Kaynak
6(Ritim eğitimi ve dans dersleri ile kabiliyetlerimin farkına varırım)	.76			.95	%26.87	Ekici, 2002
38(Ritim eğitimi ve dans dersi enerjik olmamı sağlar)	.75					Nitel veriler
40(Ritim eğitimi ve dans dersi dans becerimi geliştirir)	.74					Karaca,2006
7(Ritim eğitimi ve dans dersleri sosyalleşmemi sağlar)	.73					Nitel veriler
12(Ritim eğitimi ve dans dersinde yapılan etkinliklerden hoşlanırım)	.71					Kan ve Akbaş, 2005
37(Ritim eğitimi ve dans dersi kendimi zinde hissetmemi sağlar)	.71					Nitel veriler
42((Ritim eğitimi ve dans dersinde yeni şeyler öğrenirim)	.71					Nitel veriler, Turanlı, Karakaş Türker ve Keçeli, 2008
24(Ritim eğitimi ve dans dersinde işbirliği duygularım gelişir)	.71					Demirhan ve Altay, 2001
33(Ritim eğitimi ve dans dersi zihinsel gelişimime katkı sağlar)	.69					Nitel veriler, Koçak, 2014
30(Ritim eğitimi ve dans dersi kendime olan güvenimi artırır)	.68					Nitel veriler, Güllü ve Güçlü, 2009
43(Ritim eğitimi ve dans dersinde başarılı olmak benim için önemlidir)	.64					Tataroğlu ve Erduran, 2010
45(Ritim eğitimi ve dans dersleri rahatlamamı sağlar)	.64					Nitel veriler, Karakuş Tayşi ve Özbay, 2016
1(Ritim eğitimi ve dans derslerini severim)	.61					Arslan, 2012
31(Ritim eğitimi ve dans dersinde öğretilenler bana çok şey katar)	.60					Yaşar, 2014
34(Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili görev almaktan mutluluk duyarım)	.60					Şentürk, 2014
25(Ritim eğitimi ve dans derslerine katılmak içimden gelmez)	.76					Kan ve Akbaş, 2005
28(Ritim eğitimi ve dans dersi benim için bir yüküdür)	.74					Karakaş Türker, Turanlı, 2008
39(Ritim eğitimi ve dans dersindeki etkinlikler kendimi beceriksiz hissetmemi neden olur)	.71			.91	%20.95	Nitel veriler
44(Ritim eğitimi ve dans dersi zaman kayıbdır)	.71					Akbulut ve Haliloğlu Tatlı, 2013
23(Ritim eğitimi ve dans derslerine sadece sınıfı geçmek için çalışırım)	.70					Kan ve Akbaş, 2005
16(Ritim eğitimi ve dans ders saati azalırse sevinirim)	.68					Güllü ve Güçlü, 2009
27(Ritim eğitimi ve dans dersini başkalarına önermem)	.67					Turhan, 2018
15(Ritim eğitimi ve dans dersi önemli gördüğüm derslerin en sonunda yer alır)	.63					Uçal Canakay, 2006
46(Ritim eğitimi ve dans dersinin bana uygun olmadığını düşünürüm)	.63					Nitel veriler
4(Ritim eğitimi ve dans derslerinde sıkılırım)	.61					Nitel veriler, Tufan ve Güdek, 2008
41(Ritim eğitimi ve dans dersi boş geçse mutlu olurum)	.61					Ekici, 2002

20(Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili tartışmalara katılıyorum)	.78			Aktaş ve Alıcı, 2012
19(Boş zamanlarımda ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili çalışmalar yaparım)	.77	.75	%13.01	Çankaya ve Karamete, 2008
17(Ritim eğitimi ve dans dersi ile alakalı bir meslek seçmek isterim)	.72			Nitel veriler
29(Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili görsel yayımları takip ederim)	.67			Koçakoğlu ve Türkmen, 2010
11(Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili çalışmalar yaparım)	.71			Şengören, Tanel ve Kavcar, 2007
18(Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili şeylere ilgi duyarım)	.70			Demirhan ve Altay, 2001
		.96	%60.84	

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirliliğine ilişkin olarak, tüm ölçek için ve her bir alt boyut için ayrı ayrı C_{α} güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirliliğine ve homojenliğine ilişkin olarak, C_{α} [Cronbach alpha] güvenirliliği hesaplanmıştır. Ölçeğin tümüne ait C_{α} güvenirliliği; 0,96, birinci alt faktöre ilişkin C_{α} ; 0,95, ikinci alt faktöre ilişkin C_{α} ; 0,91 üçüncü alt faktöre ilişkin C_{α} ; 0,75, olarak bulunmuştur. Tüm bu bulgular ölçeğin tatmin edici düzeyde güvenirliliğe sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak kullanılmıştır. Ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlarla alt faktörlere ait puanlar arasındaki korelasyonlar 0,39 ile 0,80 arasında değişmektedir ve bu korelasyon katsayıları 0,01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Korelasyonların yüksek ve anlamlı olması bu üç alt faktörün ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumun bileşeni olduğunu göstermektedir.

Ölçüm aracı nitel veriler ve alan yazın doğrultusunda düzenlenmiştir. Ölçek geliştirme aşamasında bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öge baz alınarak madde havuzu hazırlanmıştır. Maddelerin alt boyutlarda birleşiminden yola çıkılarak, literatürde de sıkça kullanıldığı üzere, alt boyutlar; madde içeriklerinin ve toplandıkları alt boyutları en iyi yansıtan kavramlar vasıtasıyla isimlendirilmişlerdir. 1. Kategori Ritim eğitimi dersinin bir kazanım olduğunu ve ders doğrultusunda kazanım elde ettiğini düşünen katılımcıların düşünceleri doğrultusunda oluşturulmuştur. İkinci alt boyut ritim eğitimi dersine yönelik olumsuz duyguların toplandığı bir alt boyut olduğu bir alt boyut olduğundan ritim eğitimi ve dans dersine yönelik antipatiyi ölçmede etkin bir alt boyut olduğu düşünülmektedir. Son alt boyut ise ritim eğitimi dersine eğilim, istek, derse yönelik sevgi gibi özellikleri barındıran bir alt boyut olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada kazanım ve eğilim alt boyutları olumlu, antipati alt boyutu olumsuz tutumları ifade etmektedir. Dolayısıyla antipati alt boyutunda yer alan maddeler toplam puanlar elde edilirken ters kodlanmalıdır. Ayrıca ölçüm aracından alınabilecek en düşük puan 32 en yüksek puan ise 160'tır. Kazanım alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 15 en yüksek puan ise 75'tir. Antipati alt boyutunda en düşük puan 11 en yüksek puan ise 55'tir. Eğilim alt boyutunda ise en düşük puan 6 iken en yüksek puan 30'dur. Kazanım alt boyutundan alınacak yüksek ortalamalar ritim eğitimi ve dans dersinin bireylere çok yönlü faydalar sağladığının düşünülmesi ve ritim eğitimine yönelik olumlu tutumlara sahip olunması olarak yorumlanması uygun olacaktır. Diğer taraftan antipati alt boyutunda ritim eğitimi ve dans dersine yönelik olumsuz tutumların tanımlanmasında kullanılmalıdır. Eğilim alt boyutunda ise ritim eğitimi ve dans dersi vasıtasıyla davranış değişikliği meydana getirmeye yatkınlık ve ritim eğitimi ve dans dersine ilgi duyma ve eğilim gösterme hususları ortaya çıkarılmaktadır. Toplam puanlara bakıldığında da ritim eğitimi dans dersine yönelik tutumun hangi yönde olduğunu görmek mümkün olacaktır.

Doğrulayıcı Faktör Analizine Dair Bulgular

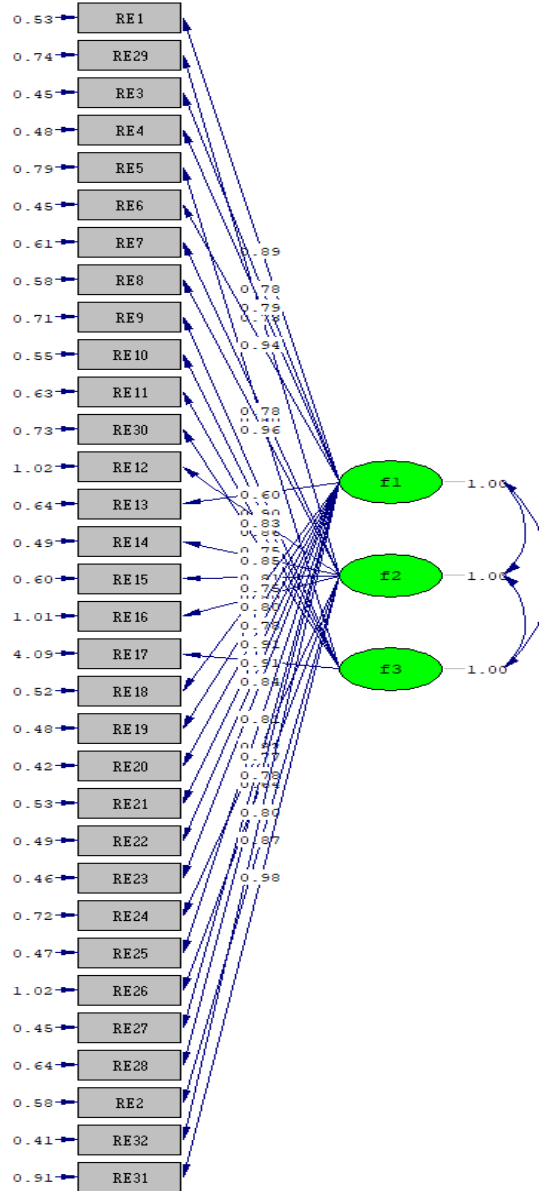
Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonrası elde edilen yapının geçerliliğini ve doğruluğunu test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Test tekrar test sonrası yapılan DFA'nın yapı geçerliliğine kanıt oluşturduğu görülmektedir (RMSEA .071, SRMR 0.033, NFI 0.98, CFI 0.99, NNFI 0.98, χ^2/df 2.51).

Tablo 6. Uyum ölçütleri ve model uyumu için sınır değerleri

Uyum Ölçüsü	İdeal Uygunluk Değerleri	Kabul Edilir Uyum	Uyumsuzluk	Elde edilen değerler
RMSEA	0-0.05	0.05-0.09	> 0.10	0.62
CFI	1	0.90-0.99	<0.90	0.99
NNFI	1	0.95-0.99	<0.95	0.98
χ^2/df	≤ 2	2-5	5+	2.51

Kaynak: Özdamar, 2016:185; Özdamar, 2013:242.

Şekil 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı

Chi-Square=1157.50, df=461, P-value=0.00000, RMSEA=0.071

TARTIŞMA

Ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumları belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlayan araştırma sonucunda 32 madde 3 alt boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir bir yapı elde edilmiştir. Örneklem büyüklüğü verileri (KMO=0,94; Bartlett=5764,417; $p<0,001$), iç tutarlılık verileri (Kazanım=.95, antipati=.91, eğilim=.75, ölçeğin tamamı=.96), toplamda açıklanan varyans değerleri (%60,84) ve doğrulayıcı faktör analizi değerlerinin (RMSEA .071, SRMR 0.033, NFI 0.98, CFI 0.99, NNFI 0.98, χ^2/df 2.51) gelecek çalışmalarda araştırma ya da tarama amaçlı kullanılabilir yeterli psikometrik niteliklere sahip olduğu belirlenmiştir. Literatürde ritim eğitimi kavramından ziyade spora ve farklı kavramlara ait tutum ölçerlerin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ritim eğitimi ve dans dersine yönelik geliştirilmeye çalışılan ölçüm aracı daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulan bu alanda önem ihtiva ettiği düşünülmektedir. Alan yazında spor, beden eğitimi ve farklı derslere yönelik tutum ölçeklerinin araştırma bulgularıyla paralellik gösterdiği belirlenmiştir.

Bu araştırmalardan biri olan spor dışındaki alanlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla yapılan analizler sonrasında ölçeğin 22 madde ve psikososyal gelişme, fiziksel gelişme ve zihinsel gelişme olmak üzere üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiş, maddelerin yük değerlerinin araştırmayla benzer şekilde .45 ile .85 arasında değiştiği görülmektedir. Bu ölçüm aracı için iç tutarlılık katsayıları .89 ve .83 olarak belirlenmiş, yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştiren ölçeğin kullanılabilir bir ölçüm aracı olduğu tespit edilmiştir (Koçak, 2014). Bir diğer araştırmada ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin matematik dersinde akıllı tahta kullanımına yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması yapılması amaçlanmış, analizler sonucunda araştırma bulgularımıza paralel olarak toplam iç güvenilirlik katsayısı .89 olan 22 maddeden oluşan geçerli ve güvenilir ölçüm aracı ortaya koyulmuştur (Tataroğlu ve Erduran, 2010). Güllü ve Güçlü (2009) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçüm aracı geliştirmeyi hedeflemiş, araştırmamızda yer alan antipati alt boyutuyla benzer şekilde 11 maddesi olumsuz ve 24 maddesi olumlu olmak üzere toplam 35 maddeden oluşan bir yapı ortaya koyulmuştur. Ölçek yapılan analizler sonucu 3 alt boyuttan oluştuğu gözlenen araştırma bulgularımızın aksine, tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans %36,19 ve birinci öz değeri 12,67 olarak belirlenmiştir. Mevcut çalışmayla benzer zaman aralığı kullanılarak uygulanan test tekrar test yöntemiyle 45 gün ara ile veriler toplanmış ve iç tutarlılık katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, araştırma sonucunda ortaya koyduğumuz, ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumu ölçmede geçerli ve güvenilir bir yapı oluşturan ölçüm aracıyla benzer şekilde, ortaöğretim öğrencileri için hazırlanmış beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği sağlamış olduğunu göstermektedir.

Beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ölçmek için geliştirilen ölçeğin revizyonun yapılma çalışması olan çalışmada ölçeğin faktör yapısını belirlemede temel bileşenler analizinden yararlanılmıştır. Yeni ölçeğe seçilen maddelerin madde yükleri araştırma bulgularıyla benzer şekilde 0.49 ile 0.62 arasında belirlenmiş, ölçüm aracının birinci boyutunda yer alan 12'si olumlu, 12'si olumsuz toplam 24 madde yeni madde ölçeğe alınmıştır. Birinci faktör toplam varyansın %38.446'sını açıklamaktadır. Dört faktörün açıkladığı toplam varyans ise %54.547'dir. Ölçeğin birinci öz değeri 9.227, ikinci öz değeri 1.509, üçüncü öz değeri 1.246, dördüncü öz değeri 1.110'dur. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı mevcut çalışma bulgularıyla paralel olarak 0.93 belirlenmiştir.

Bireylerin spora yönelik tutumlarını saptayabilmek için geliştirilmesi amaçlanan ölçek çalışmasında, araştırmayla benzer şekilde araştırmacı müsabakalara katılan 95 öğrenci ile bir görüşme yapmış ve ölçek için 53 maddelik bir madde havuzu oluşturmuştur. Soru havuzu uzman görüşü alınmadan yalnızca araştırmacı tarafından 32 maddeye düşürülmüş ve veriler toplanmıştır. Faktör analizi sonucu 25 maddeden oluşan ve araştırmayla benzer şekilde toplam değişkenliğin %60.6'sını açıklayan üç faktörlü bir yapı ($\alpha=0.972$) tespit edilmiştir. Birinci faktör “spora ilgi duyma” ($\alpha=0.972$), ikinci faktör “sporla yaşama” ($\alpha=0.983$) ve üçüncü faktör ise “aktif spor yapma” ($\alpha=0.954$) olarak tanımlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği sınanmamış bu analizler sonucu beden eğitimi ve spor alanında kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirtilmiştir (Şentürk, 2014).

Biyoloji öğretmenlerinin laboratuvar dersine ilişkin tutumlarını belirlemek üzere oluşturulan ölçüm aracında 11'i olumlu 10'u olumsuz olmak üzere 21 madde bulunmaktadır. Ölçeğin KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri araştırma bulgularımızdan düşük olmak kaydıyla 0.88 olarak saptanmış, yine Barlett Testi değeri 3367.79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bütünü için hesaplanan Cronbach-alfa değeri çalışmayla benzer şekilde 0.93 bulunmuştur. Sonuç olarak araştırmayla benzer şekilde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı ortaya koyulmuştur. Bir diğer araştırmada eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutum ölçeği geliştirmek amaçlanmış, bu amaç doğrultusunda araştırma basamaklarımızda yer alan çalışmalara benzer şekilde ilgili alan yazın taramasına bağlı olarak oluşturulan 44 maddelik taslak tutum ölçeği 421 öğretmen üzerinde uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda 21 maddelik üç faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının araştırma bulgularıyla paralel olarak .94 olduğu belirlenmiştir. AFA analizi sonuçlarının doğruluğunu test etmek için yapılan DFA sonuçlarına ilişkin uyum indeks değerleri NFI=.96; NNFI=1.00; IFI=1.00, CFI=1.00; RMSEA= .028; GFI=.92; AGFI= .87; RMR= .043; SRMR= 0,051 olarak bulunmuştur. Bu indeks değerleri ölçüt değerleri karşılamakta ve araştırma bulgularıyla paralel olarak yapı geçerliliğini doğrulamaktadır (Yaşar, 2014).

İlköğretimdeki öğrencilerin Fen ve Teknolojiye yönelik tutumlarını belirlemek için önce alan yazın taraması ve öğrenci kompozisyonları sonucu araştırmayla benzer şekilde ön deneme formu oluşturulmuş, uzman görüşüne sunularak bazı maddelerin formdan çıkarılması sağlanmış ve denemelik form üzerinden veriler toplanarak faktör çözümlemesi yapılmıştır. Bu ölçüm aracı için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı araştırma bulgularıyla benzer şekilde 0,94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin son şekli, 3 alt faktörde toplanan 44 tutum maddesinden oluşmuştur (Balım, Sucuoğlu ve Aydın, 2009). Araştırmada yapı geçerliliğinin saptanması adına doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmadığı göze çarpmaktadır. Yapı geçerliliği için kanıt aranmayan bir diğer çalışmada ise Eğitim Fakültelerinde verilen matematik alan derslerine ilişkin tutumu belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmış, araştırmada ölçek maddeleri mevcut çalışmayla benzer şekilde araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak ve uzman görüşlerine başvurularak belirlenmiştir; bunun sonucunda 42 maddelik taslak ölçüm formu hazırlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda ölçek 20 maddeye indirilmiştir. Bu maddelerden 11'i olumlu, 9'u olumsuzdur. Ölçeğin güvenilirliği için elde edilen Cronbach Alpha katsayısı araştırmayla benzer biçimde .93 olarak saptanmıştır. Geçerlik için yapılan faktör analizi sonucunda araştırmamızın aksine ölçek maddelerinin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Yapılan çalışmalar incelendiğinde literatürde yer alan araştırmaların çoğunlukla çalışma bulgularıyla benzeş sonuçlar ortaya koyduğu belirlenmiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada bireylerin ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarını ölçmeye dönük ölçme aracı geliştirilmeye çalışılmıştır. 78 maddeden oluşan soru havuzundan maddeler uzman görüşleriyle değerlendirilerek 46 maddeye düşürülmüş, oluşan ölçeğin nihai formu Gazi, Uşak ve Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerden 289 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinden ölçeğin geçerliğine ilişkin bilgi elde edebilmek için döndürülmüş temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Bu analiz sonucunda ölçeğin üç alt faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenerek ölçek maddeleri 32'ye düşmüştür. Alt boyutlar kazanım, antipati ve eğilim olarak adlandırılmıştır. Elde edilen madde katsayılarının 0,60 ila 0,78 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Madde geçerliğine kanıt olarak madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Madde test korelasyonlarının 0,39 ile 0,80 arasında değiştiği saptanmıştır. Ayrıca ölçeğin güvenilirliğine kanıt sağlamak amacıyla Cronbach güvenirlilikleri hesaplanmış ve toplam ölçek için bulunan değer 0,96 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapılan DFA sonucunda (RMSEA .071, SRMR 0.033, NFI 0.98, CFI 0.99, NNFI 0.98, χ^2/df 2.51) yapısal bağlamda ve istatistiki anlamda geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğu saptanmıştır. Analiz bulguları ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğunu destekler niteliktedir.

Araştırma kapsamında geliştirilmeye çalışılan ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutum kavramının farklı örneklem grupları üzerinde, farklı değişkenler doğrultusunda genişletilerek analiz edilmesi gelecek çalışmalar adına öneriler arasındadır. Aynı zamanda ritim eğitimi ve dans dersine yönelik farklı ölçüm araçlarının geliştirilmesi, alanın zenginleştirilmesi noktasında önemli bir yaklaşım olacaktır. Karmaşık koordinasyonun temel unsuru olan ritim eğitimi, genellikle spor faaliyetlerine özgü motor becerilerinin etkin biçimde kalıplaşmasının anahtarı olarak değerlendirilmeli ve dolayısıyla daha fazla bilimsel araştırma ile derinlemesine incelenmelidir. Bu bağlamda yapılacak araştırmalara alan yazında ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmektedir.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24,1-10.
- Akbulut, H. İ., Haliloğlu Tatlı, Z. (2013). Developing an attitude scale for pre-service student teachers' material usage in classroom environment. *İlköğretim Online*, 12(3), 903-911.
- Aktaş, M., Alıcı, D. (2012). Eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutum ölçeğinin (EÖD-TÖ) geliştirilmesi. *Journal of Qafqaz University, Philology and Pedagogy*, 33,66-73.
- Arslan, A. (2012). Yükseköğretimde Türk dili dersine karşı tutum ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3),187-202,
- Balım, A. G., Sucuoğlu, H., Aydın, G. (2009). Fen ve teknolojiye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 33-41.
- Borysiuk, Z., Waskiewicz, Z. (2008). Information processes, stimulation and perceptual training in fencing. *Journal of Human Kinetics*, 19,63-82.
- Bourquin O. (2003). Coordination. (M. Reid, A. Quinn, M. Crespo, Der.) Strength and conditioning for tennis. *The International Tennis Federation, ITF Ltd.*, 73.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2013). *Nitel çalışma tasarımı*. A. Budak ve İ. Budak (Çev.). İçinde M. Bütün ve S.B. Demir. (Çev. Ed.). Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni, Ankara: Siyasal Kitabevi. 42-67.

Creswell, J. W. (2014). *Research Desgin: qualitatice, quantative and mixed methods approaches* (4th Edition). United States, Sage Publications, 16.

Çankaya S., Karamete, A. (2008). Eğitsel bilgisayar oyunlarının öğrencilerin matematik dersine ve eğitsel bilgisayar oyunlarına yönelik tutumlarına etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 115-127.

Demirhan, G., Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 9-20.

Eiser, R. J. (1986). *Social psychology: Attitudes, cognition and social behaviour*. UK: Cambridge University Press, 11.

Ekici, G. (2002). Biyoloji Öğretmenlerinin laboratuvar dersine yönelik tutum ölçeği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 62-66.

Grădinaru, S. (2015). Educating the sense of rhythm in primary education students. *Timișoara Physical Education and Rehabilitation Journal*, 8(15), 32-35.

Güllü, M., Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.

Güllü, M., Güçlü, M., Arslan, M. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Sports Sciences*, 4(4), 273-288.

Kahle, L. R. (1984). *Attitudes and social adaptation: A person-situation interaction approach*. Pergamon Press, 5.

Kan, A., Akbaş, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237.

Karaca, E. (2006). Öğretimde planlama ve değerlendirme dersine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 213-230.

Karakaş Türker, N., Turanlı, N. (2008). Matematik eğitimi derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 17-29.

Karakuş Tayşi, E., Özbay, M. (2016). Ortaokul öğrencileri için dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 187-199.

Kirchner, G., Fishburne, G. (1995). *Physical education for elementary school children*. McGraw-Hill, 535.

Kocaman Karoğlu, A. (2015). Öğretim teknolojileri alanında karma yöntem çalışmaları analizi: 2005-2015 Arası, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 353-369.

Koçak, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları: bir ölçek geliştirme çalışması. Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi, 12(1), 59-69.

Koçakoğlu, M., Türkmen, L. (2010). Biyoloji dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 229-245.

Laurence, P.C. (2000). The role of rhythm in ballet training. *Research in Dance Education*, 1(2), 173-191.

MacPherson, A., Collins, D. (2009). The importance of temporal structure and rhythm for the optimum performance of motor skills: A new focus for practitioners of sport psychology. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(1), S48-S61.

Márioara, S. (2017). The role of coregraphic preparation in the education of psychomotric skills in children with the circulation between 15-17 years. *The Annals of The "Stefan Cel Mare" University*, 10(2), 141-147.

Micó, S., Martínez-Gallego, R. (2019). A practical proposal for the development of rhythm in tennis players. *ITF Coaching and Sport Science Review*, 78(27), 35-37.

Morgül, M. (2004). Cumhuriyet bilim teknik, Ocak 2004, Sayı: 878.

O'Keefe, D.J. (1980). The relationship of attitudes and behavior: A constructivist analysis. (Edit. Cushman, D. P. and McPhee, R. D.). *Message-Attitude-Behavior Relationship: Theory, Methodology, And Application*, New York: Academic Press Inc., 117.

Oskamp, S. and Schultz, P. W. (2005). *Attitudes and opinions. (Third Edition)*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 9.

Pica, R. (1998). *Dance training for gymnastics*. Leisure Press Champaign, Illinois, 69.

Polevoy, G.G. (2017). Training of motor rhythm in students, practicing football. *Physical education of students*, 21(4), 189-192.

Sayın Bilgin, S., Anliatamer, F. (2002). *Ritim eğitimi ve harekete eşlik*, İstanbul.

Sayın, M. (2011). *Hareket ve beceri öğretimi*. Spor Yayınevi, Ankara.

Seibold, D. R. (1980). Attitude-verbal report-behavior relationships as causal processes: formalization; test, and communication implications. (Edit. Cushman, D. P., McPhee, R. D.). *Message-Attitude-Behavior Relationship: Theory, Methodology, And Application*, New York: Academic Press Inc., 198.

Siegenfeld, B. (2009). Standing down straight jump rhythm technique's rhythm-driven, community-directed approach to dance education. *Journal of Dance Education*, 9(4), 110-119.

Şengören, S. K., Tanel, R., Kavcar, N. (2007). Optik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 86-94

Şentürk, H. E. (2014). Spora yönelik tutum ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 8-18.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2007). MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi), *Eğlence Hizmetleri Hareket ve Ritim*, Ankara.

Tataroğlu, B., Erduran, A. (2010). Matematik dersinde akıllı tahtaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 233-250.

Topçuoğlu Ünal, F., Köse, M. (2014). Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: Bir geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 233-249.

Tufan, E., Güdek, B. (2008). Piyano dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 75-90.

Turanlı, N., Karakaş Türker, N., Keçeli, V. (2008). Matematik alan derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 254-262.

Turhan, B. (2018). *Fizyoterapistlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.

Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük (10.baskı)*. Ankara: TDK.

Uçal Canakay, E. (2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 297-310.

Vuoskoskia, J.K., Reynolds, D. (2019). Music, rowing, and the aesthetics of rhythm. *The Senses And Society*, 14 (1), 1-14.

Weikart P. (1989). *Teaching movement and dance: A sequential approach to rhythmic movement*. Ypsilanti, MI, High/Scope Press.

Yaşar, M. (2014). Eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 259-279.

Zachopoulou E, Mantis K, Serbezis V, Teodosiou A, Papadimitriou K. (2000). Differentiation of parameters for rhythmic ability among young tennis players, basketball players and swimmers. *European Journal of Physical Education*, 5, 220-230.

EK1 – Ritim Eğitimi ve Dans Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Ritim eğitimi ve dans derslerini severim.					
2.Ritim eğitimi ve dans dersi zaman kaybıdır.					
3.Ritim eğitimi ve dans dersleri ile kabiliyetlerimin farkına varırım.					
4.Ritim eğitimi ve dans dersleri sosyalleşmemi sağlar.					
5.Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili çalışmalar yaparım.					
6.Ritim eğitimi ve dans dersinde yapılan etkinliklerden hoşlanırım.					
7.Ritim eğitimi ve dans dersi önemli gördüğüm derslerin en sonunda yer alır.					
8.Ritim eğitimi ve dans ders saati azalır sevindir.					
9.Ritim eğitimi ve dans dersi ile alakalı bir meslek seçmek isterim.					
10.Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili şeylere ilgi duyarım.					
11.Boş zamanlarımda ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili çalışmalar yaparım.					
12.Ritim eğitimi ve dans derslerine sadece sınıfı geçmek için çalışırım.					
13.Ritim eğitimi ve dans dersinde işbirliği duygularım gelişir.					
14.Ritim eğitimi ve dans derslerine katılmak içimden gelmez.					
15.Ritim eğitimi ve dans dersini başkalarına önermem.					
16.Ritim eğitimi ve dans dersi benim için bir yüküdür.					
17.Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili görsel yayınları takip ederim.					
18.Ritim eğitimi ve dans dersi kendime olan güvenimi artırır.					
19.Ritim eğitimi ve dans dersinde öğretilenler bana çok şey katar.					
20.Ritim eğitimi ve dans dersi zihinsel gelişimime katkı sağlar.					
21.Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili etkinliklerde görev almaktan mutluluk duyarım.					
22. Ritim eğitimi ve dans dersi kendimi zinde hissetmemi sağlar.					
23. Ritim eğitimi ve dans dersi enerjik olmamı sağlar.					
24.Ritim eğitimi ve dans dersindeki etkinlikler kendimi beceriksiz hissetmeme neden olur.					
25.Ritim eğitimi ve dans dersi dans becerimi geliştirir.					
26.Ritim eğitimi ve dans dersi boş geçse mutlu olurum.					
27.Ritim eğitimi ve dans dersinde yeni şeyler öğrenirim.					
28.Ritim eğitimi ve dans dersinde başarılı olmak benim için önemlidir.					
29.Ritim eğitimi ve dans derslerinde sıkılırım.					
30. Ritim eğitimi ve dans dersi ile ilgili konularda tartışmalara katılırım.					
31.Ritim eğitimi ve dans dersinin bana uygun olmadığını düşünürüm.					
32.Ritim eğitimi ve dans dersleri rahatlamamı sağlar.					

Ritim Eğitimi ve Dans Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Madde Göstergeleri

Alt boyut adı	Maddeler
Kazanım	1, 3, 4, 6, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 32
*Antipati	2, 7, 8, 12, 14, 15, 16, 24, 26, 29, 31
Eğilim	5, 9, 10, 11,17, 30

*Ters kodlanan maddeler